

CDU grootste in Saksen, AfD wint in Thüringen

[Achtergrond](#) - 2 september 2024 - Auteur: Marja Verburg

De AfD heeft flink gewonnen bij de verkiezingen in de Oost-Duitse deelstaten Saksen en Thüringen. Volgens de voorlopige uitslag is de rechts-radicale partij in Thüringen met 32,8 procent de grootste geworden, in Saksen is ze met 30,6 procent net achter de CDU (31,9 procent) beland. Voor de bondsregering van kanselier Olaf Scholz (SPD) is deze uitslag een stevige dreun.

De uitslag van de deelstaatverkiezingen maakt coalitievorming erg lastig. Met de AfD wil geen van de andere partijen samenwerken. De CDU sluit ook samenwerking met Die Linke uit. Dat betekent dat er voor een meerderheidsregering minstens drie partijen nodig zijn. De winst van de [nieuwe partij BSW](#) (Bündnis Sahra Wagenknecht) maakt het er ook niet makkelijker op. Boegbeeld Sahra Wagenknecht heeft zich in januari van Die Linke afgescheiden. Haar partij geldt als economisch links en maatschappelijk conservatief. Ze is niet rechts-radicaal als de AfD, maar is wel net als de AfD voor een veel strenger migratiebeleid, tegen wapenleveranties aan Oekraïne en voor vredesonderhandelingen met Rusland. Voor de andere partijen is het nog aftasten wat ze met de BSW aan moeten.

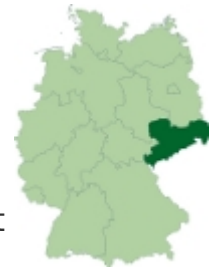
Thüringen

In Thüringen gaat de CDU nu eerst met SPD en BSW praten. Die drie partijen komen samen 1 zetel te kort voor een meerderheid. De huidige minderheidsregering van minister-president Bodo Ramelow van Die Linke met de SPD en de Groenen komt in ieder geval niet meer terug. De Groenen en de FDP hebben volgens de voorlopige uitslag de kiesdrempel niet gehaald en zijn daarmee niet in het deelstaatparlement vertegenwoordigd.

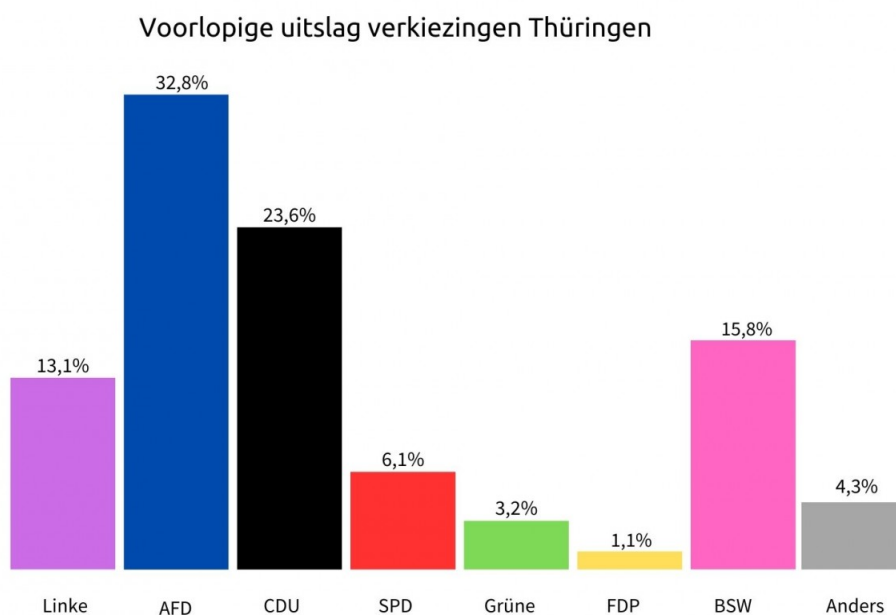
Saksen

In Saksen is de CDU de grootste partij gebleven. Minister-president Michael Kretschmer kan zijn coalitie met de SPD en de Groenen waarschijnlijk niet zomaar voortzetten, daarvoor komen deze partijen zetels te kort. Een coalitie van CDU, SPD en BSW zou wel een meerderheid hebben. Hoewel Die Linke de kiesdrempel van 5 procent niet heeft gehaald, krijgt ze toch zetels in het Saksische deelstaatparlement. Volgens het kiesrecht in Saksen mag dat omdat de socialistische partij in twee kiesdistricten directe mandaten heeft gewonnen.

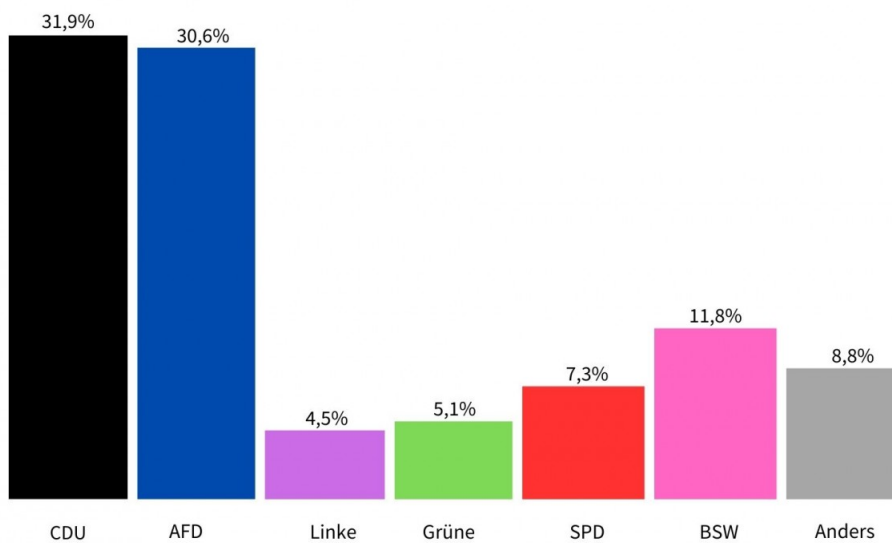
De voorlopige uitslag:

[In Thüringen:](#)

[In Saksen:](#)

Voorlopige uitslag verkiezingen Saksen

De opkomst was vergeleken bij eerdere deelstaatverkiezingen hoog: in Saksen kwam 74,4 procent van de kiezers stemmen, in Thüringen 73,6 procent. Beide deelstaten hebben samen minder dan 5 miljoen kiesgerechtigden. Dat is slechts een klein deel van de meer dan 60 miljoen kiezers in Duitsland.

Rechts-radicalen AfD

Veel Duitsers hebben met bezorgdheid naar deze deelstaatverkiezingen gekeken. Het is voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog dat een rechts-radicalen partij de grootste werd bij een verkiezing in Duitsland. De AfD is de afgelopen jaren steeds radicaler geworden. De binnenlandse veiligheidsdienst Verfassungsschutz houdt de AfD al jaren in de gaten en ziet haar als een bedreiging voor de vrije democratische rechtsorde in Duitsland.

AfD'ers propageren volgens die dienst vreemdelingenhaat en antidemocratische standpunten. Ze hangen een 'völkisch' nationalisme aan en willen moslims en politiek andersdenkenden buitensluiten, [constateerde de Verfassungsschutz meermaals](#). De AfD-afdelingen in Saksen en Thüringen zijn door de dienst als extreemrechts aangemerkt. In Thüringen wordt de AfD geleid door rechtsextremist Björn Höcke, die onlangs nog [werd veroordeeld](#) voor het gebruik van nazi-terminologie.

Overigens heeft de AfD in Thüringen de zogenoemde *Sperrminorität* gehaald: daarvoor moet ze minstens eenderde van de zetels in het deelstaatparlement hebben. Ze kan dan belangrijke beslissingen blokkeren waarvoor een tweederde meerderheid nodig is, zoals bijvoorbeeld de benoeming van rechters. In Saksen is de AfD de *Sperrminorität* net misgelopen, [meldt Der Spiegel](#).

Ander asielbeleid

Lange tijd gold dat AfD-kiezers vooral op de partij stemden uit protest. Maar inmiddels doen veel kiezers dat uit overtuiging. Dat bleek al bij de [deelstaatverkiezingen in Beieren en Hessen](#) vorig jaar, en dat is nu ook zo in [Saksen](#) en [Thüringen](#). Veel AfD-aanhangers willen een strenger asiel- en criminaliteitsbeleid en zijn ervan overtuigd dat de AfD daarvoor kan zorgen. Ook zien ze de Alternative für Deutschland als de partij die de Oost-Duitse belangen het best vertegenwoordigt en die de beste politiek heeft met betrekking tot Rusland en Oekraïne.

Asielbeleid was een belangrijk thema bij deze deelstaatverkiezingen, hoewel de deelstaten daar zelf niet over gaan. Daar beslist de bondsregering over. Maar voor veel kiezers waren de verkiezingen van vandaag ook een uiting van ontevredenheid met de bondsregering van SPD, Groenen en FDP. Uit [een peiling](#) voorafgaand aan de stembusgang in Thüringen zei 82 procent van de kiezers dat de bondsregering zoveel ruzie maakt dat er in de deelstaten nauwelijks meer iets van de grond komt.

Dreun voor regering-Scholz

Voor de bondsregering van kanselier Olaf Scholz (SPD) zijn de uitslagen in Thüringen en Saksen een flinke dreun. In Thüringen zijn de Duitse regeringspartijen Groenen en FDP uit het deelstaatparlement gestemd doordat ze onder de 5 procent bleven steken. In Saksen is de FDP ook niet meer in het parlement vertegenwoordigd. De SPD blijft in beide deelstaten onder de 10 procent.

"Een tsunami van woede op de stoplichtcoalitie (zo wordt de rood-geel-groene regering van kanselier Scholz genoemd - red)", kopte de [Frankfurter Allgemeine Zeitung](#) zondagavond. "Nooit eerder werden in Duitsland regerende partijen zo genadeloos collectief afgestraft als de SPD, de Groenen en de FDP." Scholz heeft de woede en ontevredenheid van burgers, lokale en regionale bestuurders, politiemensen, leraren en andere maatschappelijke groepen te lang genegeerd, aldus de krant.

Volgend jaar zijn er Bondsdagverkiezingen in Duitsland. In de [peilingen](#) staan de regeringspartijen er slecht voor. De SPD staat op 15 procent, de Groenen op 11 procent en de FDP zou mogelijk de kiesdrempel van 5 procent niet halen. Bovenaan in de landelijke peilingen staat de CDU met 31 procent, dan volgt de AfD met 19 procent. De BSW zou volgens de peilingen nu 9 procent van de stemmen halen.

'We moeten nu handelen'

Scholz [noemde de uitslagen](#) in Saksen en Thüringen "bitter". Hij heeft "alle democratische partijen" in de deelstaten opgeroepen "stabiele regeringen zonder rechtsextremisten" te vormen. Aan de winst van de AfD "kan en mag ons land niet wennen. De AfD schaadt Duitsland. Ze verzwakt de economie, polariseert de samenleving en ruïneert het imago van ons land", aldus Scholz.

FDP-leider en minister van Financiën Christian Lindner [reageerde zondagavond](#) geëmotioneerd op het verlies van de liberalen. Hij sprak van een "pijnlijke tegenslag". Hij [wil dat de bondsregering](#) al genomen besluiten nu "snel gemeenschappelijk uitvoert". Dat de regeringspartijen het zo slecht gedaan hebben in Thüringen en Saksen is volgens hem omdat mensen "het zat zijn" dat de overheid geen controle meer over het migratiebeleid lijkt te hebben. "We moeten nu handelen." De FDP is volgens Lindner ook bereid om over veranderingen in de Europese wetgeving of in de Duitse grondwet te praten.

Volgens [Groenen-voorzitter Ricarda Lang](#) is de uitslag van de deelstaatverkiezingen een gevolg van de ontoereikende reactie op de groeiende onzekerheden van mensen. Het is de stoplichtcoalitie na de regeringsperiode van Angela Merkel niet gelukt "een nieuwe stabiliteit in dit land te verankeren". Daarom moeten SPD, Groenen en FDP snel meer doen voor de sociale zekerheid in Duitsland, aldus Lang. Sociale zekerheid was voor de kiezers in Saksen en Thüringen het belangrijkste thema om hun stem op te baseren, blijkt uit onderzoek van Infratest Dimap. Veiligheid en immigratie volgden direct daarna.

Friedrich Merz, leider van de CDU, de grootste oppositiepartij in de Bondsdag, [zegt vandaag in reactie op de verkiezingen](#) dat de bondsregering haar migratiebeleid ingrijpend moet veranderen. Het probleem is niet dat de coalitiepartijen hun beleid niet goed uitleggen, aldus Merz. Het belangrijkste thema moet nu inperking van het aantal asielzoekers zijn. "En dat lukt alleen met het beperken van migratie aan de Duitse staatsgrenzen en met uitzettingen." Als Scholz' kabinet daartoe niet bereid is, moet ze zelf de consequenties daarvan dragen, aldus de CDU-leider.

Een eerste versie van dit artikel is gepubliceerd op 1 september. Op 2 september is het geactualiseerd en aangevuld. De zin dat in Thüringen een meerderheidsregering mogelijk is van CDU, SPD en BSW is maandagmiddag aangepast, want op basis van de inmiddels bekende zetelverdeling hebben deze partijen samen geen meerderheid. Hetzelfde geldt voor de huidige regering in Saksen, die heeft op basis van de zetelverdeling evenmin een meerderheid.

Lees ook op Duitslandweb: [Analyse van het stemgedrag](#)

[AfD profiteerde het meest van Tiktok](#)

De reactiemogelijkheid onder dit artikel is gesloten wegens misbruik

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/60507/cdu-grootste-in-saksen-afd-wint-in-thuringen>